

ת"י

בזרה

JONA FU

EX

Fon. I. v. 1.

IN

ACADEMIA LIPSIE

SUPERIORUM P

SUB PRÆS

DN.

M. JOAN. GEO

Thurin

d. VII. Jun. Anno

H. L. Q.

Eruditorum E

proponit

à

CHRISTOPHORO H

B. A. & Philos. Bacc. &

LIPSI

Literis CHRISTI

א"י

לדנה

FUGIENS,

Ex
I. v. 1. 2. 3.

IN
IPSIENSI INCLUTA,
RUM PERMISSU,

PRÆSIDIO

DN.

GEORGII Abicht/

Thuring.

n. Anno M. DCC. II.

L. Q. C.

torum Examini

proponitur

à

RO HÜBNERO, Vr. Sil.

Bacc. & SS. Theol. Stud.

LIPSIÆ,

CHRISTIANI GÖZL.

0.000000

BS 1605

.A25

1702

c.1

Rare

LECTOR BENEVOLE,

*Enignò adspice vultu, quæ Te monere volumus, antequam ipsam Disputationem percurras. Cum ea sit præfaminum natura ut verbò dicant, quid totus contineat libellus; æquum esse judicavimus ut Tibi paucis proponamus, quid in totâ Disputatione præstiterimus. Hunc nobis præfixum habuimus scopum, ut ex Rabbino- rum scriptis sententias varias de Fugâ Jonæ hauriamus & idiomate latino proponamus. Presso quandoque pede eos sequimur, quandoque autem commodio- rem phrasin latinam adhibemus. Duo in primis momenta pensitavimus, causas nimirum, ob quam se Jona in fugam, conjecerit, & phras eos illius, fugere à fa- cie Domini explicationem. Prius quæ sivi-
mus*

mus in Rabbiniis, eorumque propria verba apposuimus, non tamen neglectis Nostratum Interpretum opinionibus. His adjicimus nostrum judicium, quod tamen Tuo benevolo judicio relinquimus. Posterius ex Versionibus Arabicâ, Syriacâ, Chaldaicâ & Anglicanâ enucleavimus. Et quamvis Interpretum sententias non improbemus, nobis tamen fugere à facie Domini, est, abripere alloquium divinum quod Deus cum Jonâ instituit. Ninive & Tarschisch quæsiimus, sed quemadmodum prioris nullibi rudera superesse cognovimus; sic posterioris loca tam varia & in Africa & in Hispania & Cilicia monstrantur, ut ejus accurata inquisitione nostrum scopum excefferit. Hinc prioris amplitudinem mirati sumus, & posterioris situm Bocharto delineandum reliquimus. Vale hisce & benignò nos excipe judicio,

בהכ"ו

§. I.

E fuga Jonæ acturi primo statim loco, mandatum divinum, quod fugam antecessit, considerabimus. Consilium DEI de Jona ad Ninivitas mittendo, erat equidem optimum, ex malitia tamen Prophetæ factum est, ut eo spreto se magno contaminaverit peccato. Legimus hoc in primis duobus versiculis verbis sedula inquisitione dignis.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יוֹנָה בֶן-אֲמִתַּי לֵאמֹר: קוּם
 לֶךְ אֶל-נִינְוֹה הַעִיר הַגְּדֹלָה וּקְרָא עֲלֶיהָ כִּי עֲלָתָהּ
 תֵּעָרָם לִפְנָי:

qui ex mente Schmidii his verbis latinis exprimuntur: *Factum autem est verbum Jehovæ ad Jonam, filium Amithai, dicendo: Surge, abi ad Niniven, urbem magnam, & clama contra eam, quia ascendit malitia eorum coram me.* Anglus hunc in modum transtulit: *Now the word of the Lord came unto Jona the son of Amithai, saying, Arise, go to Nineveh that great city, and cry against it, for their wickedness is come up before me.* Plures versiones non adducemus, cum in sequentibus data occasione adducendæ sint. Progrederemur statim ad Dominum mandantem, quem magno יהוה nomine insignitum deprehendimus, sed seposito hoc, cum alibi excussum sit, nos retinet prima hujus prophetiæ litera ו, quam

quam Interpretes modo plane negligunt, modo variis particulis expriment. Schmidio valet *autem*, Anglis *now* nun / Junio & Tremellio *quum*, à Luthero nostro non attenditur, vertit enim: *Es geschah das Wort des HErrn / ic.* Hæc litera sua equidem natura connectendi vim possidet, hanc vero, cum nihil antecedit, exercere non potest, hinc factum, ut quidam dicant, hunc librum, ex aliquo majori opere transcriptum esse. Sed his calculum nostrum adjicere non possumus, cum alium quoque librum in Codice sacro reperiamus, ab eadem litera י incipientem. Legimus enim Ruth. I. vers. I. &c. **ויהי בימי שפט השפטי**

§. II.

In conspectum potius prodeat Propheta ipse, qui **יונא** appellatur. Columbæ nomen **יונא** in sacris literis alias impositum est, quod ortum traxit ex radice **ינא** afflixit, oppressit, vim intulit, rapuit alterius substantiam aut corpus, defraudavit, præcipue de pauperibus, pupillis, viduis &c. Sic Jerem. L. v. 16. *Excindite seminantem ex Babel, & prebendentem falcem in tempore messis* **מפני חרב חונוא** *propter gladium opprimentem.* Cum vero columbæ sata deprædentur, immo accipitrum prædæ sint obnoxia, ideo hoc nomen ipsis impositum videtur. Contextus hanc Appellativi significationem h. l. admittere non vult, proprium esse & sequens verbum & integra historia probat. Propheta Jona appellatur ob similitudinem vel simplicitatis vel vitæ innocentia, quam cum columba habuit. Nec ignotum est Semiramidi columbæ montanae nomen attributum esse, conf. Bochart. Geogr. Sacra. L. II. cap. XI. p. m. 821.

§. III.

Ulteriori examini pater nostri Prophetae sistitur, dicitur enim **בן אמתי** cujus etiam II. Reg. XIV, 25. mentio facta est, hoc cum additamento, quod **מנר החבר** ex Gad chepher.

Rab.

Rab. Ben Melech in **מכילתא** **יופי** sequentibus verbis de hoc Propheta loquitur: אמרו רבותינו ז"ל שינה בן אמת היה משבט אשר בן האשה שבבלה את אליהו והוא היה אמר את שהיה אליהו ורבי יוקן אמר שהיה משבט זבולון כי הוא נבא על ירבעם בן יואש כמו שכתוב בספר מלכים בדבר ה' אליהו אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמת הכניא אשר מנת החפר והמקום הזה נחלק זבולון היה כמו שכתוב משם נתה חפר אמר רבי לוי יפה: **Quæ verba sequenti latino idiomate proponimus: Dicunt Magistri nostri pia memoria, quod Jona filius Amithai sit ex tribu Affer, filius mulieris, quæ sustentavit Elibu, & hic dictus fuit mortuus, quem excitavit Elibu, & Rabbi Jokanan dicit, quod sit ex tribu Sebulon, quia vaticinatus est super Jeroboam filium Joas, quemadmodum scriptum est in libro Regum II. Reg. XIV, 25. secundum Verbum Domini DEI Israelis, qui locutus est per servum suum Jonam filium Amithai, Propheta, qui ex Gad chepher, & hic locus est in hereditate Sebulon, quemadmodum scriptum est Jos. XIX, 13. seqq. inde Githab chepher, dicit Rabbi Levi, docuit nos Rabbi Jokanan, mater ejus fuit ex Affer & pater ejus ex Sebulon.** Sententiæ illæ, quod Sareptanæ mulieris filius sit Jona, occasione dedisse videtur vox Amithai, hæc, cum à radice **אמת** & **אמר** descendat, veracem significat. Suscitato enim filio, Sareptana mulier dixit ad Eliam, *Jam cognovi, quod vir DEI tu, & verbum Domini in ore tuo veritas*, I. Reg. XVII, 24. **Quæ ratio Lyranum movit, ut vocabulum אמת pro Appellativo habuerit.** Quæ tamen sententia nullo nititur firmo talo, expressis enim verbis legimus eum fuisse ex urbe Gath chepher in tribu Sabulon sita, cum Sarepta in Phœnicia inveniatur. Posteriolem sententiam suam etiam facit R. David Kimchi in Comment. in h. l. **נבניא זה היה משבט זבולון מן הכרחה כי נת החפר היה שם עירו ונחלק זבולון: הכניא זה היה משבט זבולון מן הכרחה כי נת החפר היה שם עירו ונחלק זבולון: Hic Propheta fuit ex tribu Sabulon,**

bulon, quantum conjectura licet assequi, quia gath-chepher fuit nomen urbis in hereditate Sebulon, quemadmodum scriptum est Jos. XIX, 13. gath-chepher Itiba Kazin. Cur patris nomen appositū sit, B. Tarnovius rationem reddit, dum διαρείσως ἐνεκα factum esse statuit in Comment. in h. l.

§. IV.

In ipsis mandati verbis locum, ad quem Jona mittitur, imprimis notatū dignum judicamus, omiſſis omnibus, quæ nullā difficultate laborant. Nomen hujus loci est נִיְנוּה Syr. ܢܝܢܘܗ Etymologiam hujus vocis excussit Bochartus Geogr. S. L. IV. c. XX. p. m. 281. Autor cum aliis eam fovet sententiam, Niniven esse quasi נִין-נוֹה Nin-nave seu habitationem Nini, ut vox ex nomine proprio Nini & Radice נוֹה resedit, mansit, habitavit, componatur. Relinquimus itaque cum Tarnovio Junium, qui נִינוּה ex נַעִים deducit, deficientibus manifestis derivationis vestigiis. Retineat etiam Grotius suam de Jonâ opinionem, quam in Notis ad h. l. fovere videtur, nam dicere quod Jona hominis e, Græcia orti significationem habere possit, cum ap. græcos Yates Amithaonidæ inventi sint, est Scripturæ contradicere, neglecto hoc, quod Jona non nisi insolenter à יין derivari possit. Nimrod, quem Chronologi etiam Belum appellant, hujus urbis exstructor habetur. Andreas Rivetus Opp. Theol. Tom. I. Exerc. LXV. ad cap. X. Gen. p. m. 252. hanc sententiam Eusebii valde probabilem appellat, dicitque, quod eam plerique omnes sequantur Chronographi & Historici. Hinc est, quod Jun. & Tremell. v. ii. cap. X. Gen. nomen Assur non accipiant proprio, pro nomine viri alicujus sic dicti ex posteris Semi, sed pro nomine terræ illius, quæ ab eo Assur, sive Assyria dicta fuit, quam occupasse Nimrodum significari censent, qui non contentus limitibus prioribus, eam invasit, & ibi condidit Ninevem, quæ sic dicta fuit à filio ejus Nino. Situm hujus urbis investi-

Figurè conatur Bochartus jam adductus, quo vero successu, ex ejus verbis colligere licet. *Proinde, omnibus expensis, inquit, hoc unum scimus, nos hac in parte nihil scire certi, donec aliunde plus lucis affulgeat. Tantum hoc constat, Ninum ad Tigrim fuisse versus orientem, nec procul a Lyco flumine, sed ex qua parte Lyci, an à dextris aut a sinistris res est adhuc in ambiguo. Ita compleri oportuit Prophetæ Nabumi de hac urbe vaticinia c. l. v. 8* **מקומו יעשה כלו** *consummationem faciet loci ejus, id est Niniven DEus ita delebit, ut ne locum quidem quisquam agnitus sit. Et Cap. III, 17.* **ולא ידעו מקומו אי** : *non agnitus est locus ejus, ubi fuerint Niniuitæ. Hinc merito Aben Efræ verba idem sentientis adjicimus ex Comment. ejus in h. loc.* **כיום תריבנו ונפתי ישראל נארץ יון אומרים כי היא הנקראת אורט'ה** *h. e. Ninive domus regni sive Regia Assyriorum, & est illa hodie vastata, & Sapientes Israël in terra Ionix esse dicunt, & dictam esse Urtib, quod ego nescio.*

§. V.

Hanc urbem quondam insigni claruisse amplitudine, ex nostro Propheta etiam discere possumus, tria præcipue adducuntur momenta, ex quibus egregia ejus magnitudo apparet. DEus eam appellat **הגדלה עיר** urbem illam magnam. Cap. III. v. 3. hæc inveniuntur verba **נינוה היתה עיר גדולה לאלוהים מהלך שלשת ימים** *Nineve erat urbs magna DEO, itineris trium dierum. Nec sacri tantum, sed & profani Scriptores de magno urbis hujus ambitu verba facere solent. Strabo Geogr. L. XVI. p. m. 700 memoria prodidit, quod Ninive sit* **πολυ μείζων τῆς βαβηλωνος ἐν πεδίῳ κειμένη τῆς ἀτρείας**, *multo major Babylone in Aturia campo sita. Si quis scire aveat, quanta Babylon fuerit, ex eodem Autore l. c. cognoscimus, ἡ δὲ βαβυλων, inquit καὶ αὐτὴ μὲν ἐστὶν ἐν πεδίῳ, τὰν δὲ κύκλον ἔχον τῷ τρίχως τριακοσίων ὀγδοήκοντα πέντε σταδίων, Babylon in campo jacet, muri ambitum habet CCC & LXXXV*

Radiorum. Münsterus in Comment. in h. I. ejus amplitudinem aliquo modo delineare voluit, hinc autoritate profanorum inductus refert, aream 400 stadia habuisse, complexamque esse in orbe 1500 turres, mœnia altitudine 100 pedum fuisse, in latitudine vero tanta, ut ternis plaustris essent pervia. Sed quamvis hæc omnia fati certa videantur, verba tamen Prophetæ, quæ III. cap. v. 3. leguntur, non omnibus Interpretibus de magnitudine sed de pietate, qua illa DEO fuit accepta, loqui videntur. Hanc posteriorem sententiam Rabbi A-

ben Esra in Comment. in Cap. I. defendit : והנה מאזנו כמות היתה עיר גדולה לאלהים שהיו יראים השם מקדם והמפרש כי היתה עיר גדולה ויקרה בעיני השם להשתתף אין זה דרך הלשון כי כמות תגדל כנשי בעיני השם ולא כשם והנה כמות לאלהים זכתינו כל הגוים כאין כגדול ולא ימות אדם השם רבים ופירושו לאלהים כי היו יראים השם בניו הקדמונים רק עתה בניו יונה התנו לעשות רע ולולי זה שהיו בתחילה אנשי השם לא היה שולח כביאו אלהים והנה ראינו ששנו תשובה גמורה אין כחיה ולא תחלא כחוב ששברו מובדות בעלים או גדעו פסילים והנה מזה כלמוד שלף היו עובדי פסילים :

Quæ latino idiomate ita fluunt : *Et ecce scriptum invenimus, erat urbs magna Deo, (c. III. v. 3.) quia fuerunt timentes Dominum ab olim. Et exponens, quod fuerit urbs magna & pretiosa in oculis Domini ad perdendum eam, non est hic mos lingua, quia scriptum est, (1. Sam. 26. 24.) magna est anima mea in oculis Domini & non Domino. Ecce scriptum est, (Jes. 40, 17.) omnes gentes sicut nihil coram ipso, & non curat an sint multæ. Et Expositio ראה הים DEO, est, quod fuerunt timentes Dominum à temporibus antiquis, sed jam in diebus Jonæ inceperunt male agere. Et absque hoc nisi fuissent ab initio viri Domini, non misisset prophetam suum ad illos, & ecce videmus, quod redierunt absoluta pœnitentia, nec similis est. Et non invenies scriptum, quod fregerint aras Baalim, aut conciderint sculptilia, & ecce ex hoc discemus, quod non fuerint cultores sculptilium. Sed huic A-*

ben Esræ autoritati opponimus autoritatem R. David Kimchi in

in *Comment. in III. caput Jona*, qui hæc verba ex linguæ idiotismo explicare studet. Verba ejus sunt sequentia : ויקום / עיר גדלה לאלהים כל דבר גרמה להגדילו כומך אותו לאל דרך הגדלה כמו כהררי גדלה לאלהים : *Quod ita vertimus urbs magna DEo, omni rei; quam vis extollere, adjuuge ei vocem DEi, modus extollendi; v. g. montes DEi (Psalm. 36. v. 7.) cedri DEi Psalm. 80. II. flamma Domini, Cant. 8. 6. tenebra DEi, Jer. 2. 31. Quod R. Ben Melech ejusdem sit sententiæ, vel ex eo patet, quod eadem verba ex Kimchio repetat. In cujus sententiam & nos accedimus insistentes vestigiis Vatabli, Clarii, Drusii, Livelei, Grotii, Bocharti, Tarnovii &c. Fundamentum hujus sententiæ positum est à B. Glasio *Gram. S. Lib. III. Tract. I. p. m. 422.* cujus ἐπιφασίς hæc est : ἐπιφασιν & significationis intensiorem in antecedentibus exemplis esse ἐπομένην & secundariam seu consequentem : πρώτως enim & primario nomen DEi additum, propriissimam retinere significationem, & rei, cui additur, causam efficientem denotare. Quia autem non nisi magnum & eximium existere potest, præsertim si supra & contra naturæ cursum operetur, hinc ex consequentia ἐπιφασίς additione horum nominum divinorum designari non perpetam dicitur; conf. ipse autor, ubi pluribus exempla perlustrat, quæ alias ad hanc firmandam sententiam ab Interpretibus adducuntur.*

§. VI.

Pauca de Idiotismo hoc Hebræorum adjicienda nobis videntur. Verba jam adducta עיר-גדלה לאלהים vertuntur a quibusdam, *civitas magna DEi*, ab aliis vero *civitas magna DEo*, quæritur quæ versio hebræo fonti sit conformior? Bochartus equidem posteriorem versionem priori præferendam esse autumat, ex ea ratione, quod epithetum גדלה inter עיר & לאלהים interjectum sit. Quam rationem vix validam esse judicamus, rationem aliam ex accentuationis natura desumentes. Cum עיר-גדלה היתה habeat, cujus servus est א, ex quo apparet has duas voces majorē habere nexū, quam

quam עיר-גולה לאלהים , quia à se invicem per , divelluntur. Si vero vox לאלהים in Genit. exponenda esset, major nexus requireretur, quam accentus permittunt. Quod ex quamplurimis Scripturæ locis probari posset, si tempus evolutionem concederet. Nec est, quod quis ex mente Aben Esra objiciat, הררי אל, ארזי אל, Montes Dei, cedri Dei in Scriptura dici absque interjecto ל, hinc loca à Kimchio adducta huc plane non quadrare; Respondemus enim, quod alia inveniantur loca, quæ ex eadem Glasfii Regula judicanda sint, in quibus ל pari modo interpositum reperitur. v. g. Es. XXVIII. 2. הנה חזק ואמוץ לארזי: Ecce robustus & fortis Domino. & Ruth: II. 20, הוא ליהודי benedictus ille Domino,

§. VII.

Ut tandem hujus urbis magnitudo eo major evadat, adduntur a nostro Propheta sequentia verba: מהררך שלשה ימים *itineris trium dierum*. Rabbi Aben Esra in h. l. sequentibus verbis suam exponit sententiam: מהלך שלשת ימים וסביב הקדיש והוא מהלך יום אחת מן הקפה אל הקפה או לא סבך לקרא רק: *Itineris trium dierum, in circuitu urbis, quod est iter unius diei ab extremo ad extremum, vel non ixit ad prædicandum, nisi iter unius diei, propterea dicitur, cœpit.* Huic apponamus Livelei sententiam, qui Theodoro assentiens, iter non ex viatorum profectioe, quam commoda prædicantis præconis ambulatione judicat. Ad quam opinionem verbis versus sequentis inductus est, cum statim subsequatur, Jonam cœpisse progredi ad iter unius diei. Conf. ipse Autor in Bibliis Criticis in h. l. Ex quarum sententiarum collatione sequitur, interpretes in duas abire partes, altera describit urbem itinere trium dierum, ad cuius ambitum externum absolvendum tantum temporis requiratur, altera æstimat iter ex prædicantis ambulatione per urbis plateas insti-

tutum. Priorem potius probamus sententiam, quod si quis vicos adjacentes lustrare voluerit, iter suum minori tempore absolvere non potuerit. Cujus sententiæ rationem ex ipsis textus visceribus & propositionum conjunctione ducimus. Cum hæc ultima verba *iter trium dierum* nexum habeant cum antecedentibus verbis, quibus magnitudo urbis describitur, non apparet cur horum verborum sensus eò præcipue non tendat, ut urbis amplitudinem describat. Et quis credat Jonam tam vastæ urbis fora, compita & vicos triduo obambulare potuisse? Inquis, sequenti *versu 4.* dici, Jonam cœpisse ire per civitatem iter diei unius, respondetur his verbis tantum indicari, quod Jonas totam urbem nondum perambulaverit, vel quod Jonas eam urbis partem tantum perlustraverit, ad quam percurrendam iter unius diei requiratur. Nostram tuetur sententiam Bochartus l.c. & consentientes Hieron. & Cyrillum adducit, nec non Junius & Tremellius in Notis ad h.l. ut alios taceamus.

§. VIII.

Silentio præterire non possumus rem, quam DEUS Prophetæ injunxit. Denotatur ea verbis Imperativis קום לך וקרא *Surge, abi & prædica.* Ultimæ vocis significatio est, publice verba ad populū facere, quo sensu reperitur *Dan. III, 4.* וקראו בקרית כתיב *& præco clamabat ex viribus.* Sic & *Gen. IV, 26.* אז הוחר לקרא בשם יהוה *Tunc ceptum est invocare in nomine Domini.* Hunc sensum observavit Targumista vertens nostrum קרא per אתנביי *prophetiza.* Prophetæ enim frequentissime publice ad populum verba fecerunt. Quamvis h.l. non legamus, quidnam Propheta Nini- vitis prædicaverit, id tamen ex cap. III, 4. infra patescit: Propheta enim secunda vice missus his verbis incolas alloquitur: ערר ארבעים יום ונינורה נהפכר *ad hoc quadraginta dies & Nineve evertetur.* Quod didicimus ex R. David Kimchi dicentis: ולמה כתוב מרה וקרא עליה אלה ממה שקרא *Et non in nomine Domini* כי זאת הקריאה אמר:

scriptum est, quid dixerit ad eam, sed ex eo quod clamavit ad eam in extremo, & Ninive evertetur discimus, quod hanc concionem dixerit. Quamvis ipsi sit contrarius R. Aben Esra רעתה לפני צוהו שיאמר עוד ארבעים יום רק כי עלתה רעתם לפני. Et jam non precepit ei, ut diceret adhuc 40. dies; sed quod ascenderit malitia eorum ad me.

S. IX.

Quidam putant Prophetam hæc ultima versus verba ad populum locutum esse ex mandato Dei; כי עלתה רעתם לפני. *Quia ascendit malitia eorum ad me.* Hinc Junius & Tremellius hunc in modum transferunt: Clama contra eam, ascendisse enim malitiam eorum in conspectum meum. Hanc vero versionem Accentuationi contrariam admittere non possumus. Quis enim non videat, hoc sensu admissio, hæc ultima verba intimiori nexu esse conjuncta, quam Accentus in textu admittunt. Dum enim priores propositiones, *Surge, ad Niveen, & clama contra eam*, arctiori vinculo conjunctæ apparent; quam sequentes duæ: *Clama contra eam; quia ascendit malitia eorum ad me.* Quippe cum maxima distinctio ת eas divellat. Putamus ergo in his ultimis verbis causam missionis contineri, quamvis non repugnabimus, si quis dicat, Prophetam etiam hanc causam missionis populo proposuisse. Rectius B. Luth. noster & cum eo Angli verterunt: *Denn ihre Bosheit ist herauffkommen vor mich. & For their wickedness is come up before me.* Extota hac missione ad Ninivitas adductus jam supra Kimchi providentiam divinam concludit, audiamus propria ipsius verba: למד כי האל יתברך משגיח אף באומות העולם כשתגלל רעתם בחמס / וכן צדור החבול וצאנשי סדום כי מלאה הארץ חמס / והחמס תפסיד היישוב והאל יתברך רוצה ביישוב העולם אבל בשאר עבירות אינם חשובים לכפנו שיטתם עליהם אלא בישתאל לבדם כמו שאמר רק אתכם ירעתי מכל משפחות האדמה כמו שפי' בבואת עמוס:

Docet quod Deus benedictus providus sit etiam in gentes seculi seu

seu mundi, quando nempe magna fit malitia eorum in violentia, & ita fuit in generationem diluvii & in viros Sodom, cum plena esset terra violentia, & violentia perdit inhabitatam terram, & Deus benedictus latatur in inhabitata terra mundi, sed in reliquis transgressionibus non ipsi estimantur coram eo, ut providus sit in eos, sed in solos Israëlitas, quemadmodum dicit: tantum vos cognovi ex omnibus familiis terra, Amos. III, 2. ut exposuimus in Prophetia Amos.

§. X.

Nunc ad ipsam Jonæ fugam properabimus, in qua primo loco fugæ actus considerandus erit. Hic variis verbis describitur: ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יהוה וירד יפו וימצא אנורה באה תרשיש ויתן שכרה וירד בה: Et surrexit Jona ad fugiendum Tarschisch à coram Jehovah: descendit itaque Japho, invenitque navem abeuntem Tarschisch, cuius dedit portorium descendit q̄ in ea &c. ויקם quod Syrus & Chaldæus retinuit, significat surrexit ad abeundū. Hoc sensu reperitur Gen. XIII, 17. קום התהלך בארץ Surge peragra terram. Opponitur ipsi עמר stetit, permansit, habitavit, ut indicetur, eum ex suo habitationis loco abiisse in alium locum. Quis hic locus sit, quo se contulit, in textu dicitur, וירד יפו descendit Japo, vocatur alias Jope & Joppe, Italis Jaffo, uti ex itinerariis patet. Strabo L. XVI. p.m. 720. dicit, eam esse τῶν λεηστῶν λεηστῆια, latronum receptacula, adjiciens locum adeo editum, ut inde conspici possent Hierosolyma Judæorum metropolis. Locus vero habitationis, quem reliquit, certo non denominatur, sed ex eo quod ex Gath chepher sit, conjicitur. Infra cap. IV, 2. hujus Prophetiæ legimus, quod Propheta fuerit in terra sua, cum accepit hoc mandatum Domini, locus specialis determinari non poterit. Descendisse dicitur, quia mare petiit; ex Geographia enim notum est, quod loca maritima inferiora habeantur respectu locorum à mari

longe diffitorum. Eleganter hæc omnia comprehendit Rab. Dav. Kimchi verbis, quæ etiam leguntur in Comment. R. Ben Melech in h. l.

ירד יפו / מעירו שהיא גת הטפר או תירושלם ירד אל יפו שהיא אל שפת הים והוא חוף תלמיט והנכנסים יקרא יורד כמו שנהל / יורדי הים בתלמיט כי שפת הים הוא חקום כמון כנגד שאר היבשה /

Ex urbe sua, quæ est Gath chepher, vel ex Hierosolymis descendit Japo, quæ est ad littus maris & illa est portus navium, & ingrediens in mare dicitur descendens, quemadmodum dictum est, descendentes in mare in navibus, Ps. CVII, 23. Littus enim maris est locus demissus in respectu reliquæ continentis.

Quod Latini navem conscendere dicunt, Hebræi per descendere exprimunt, hinc ירד כרה descendit in eam. Utrumque rationi conforme est, nam qui navem conscendit, idem in eam descendit, cum ex foris in alvum se recipit.

Propheta noster Joppen attingens ימצא אניהו invenit navem. Vocis אניהו Radix ab אנהו, cujus significatio in Piel est, impulsus est, occurrit, & in Kal mœstus fuit. Ratio derivationis hæc subesse videtur, vel quod navis à vento feratur & impellatur, vel quod in navi plerumque sit tristitia, quod vel Jona ipse deinceps expertus est.

Sed hæc & alia leviora omittamus, quo reliqua majoris momenti persequi possimus. Flagrans Jonæ effugiendi desiderium patet ex nauli solutione, additur enim

ויתן שכרו portorium suum pro vectura dedit. Quidam putant Prophetam omnem solvisse mercedem pro totius navis vectura, quam sententiam hebræa verba non aspernuntur, ut abiturum suum maturaret.

Quidam vero dicunt, eum solvisse tantum naulum pro sua persona, quæ sententia magis probabilis apparet. R. D. Kimchi utramque refert sententiam in Comment. in h. l. ad verba:

ויתן שכרה שכר הראוי לו לתת לה אמר זאת או נתנו מתחלה, וזרע נתן שכר כל הספינה בעבור תשמהר ללכת ולא תחזין לסוחרים ולסוחרות בעבור שהיה רוצה לברוח חזר, ופאפו מזה שאין הכוונה אורה אלא על אדם

Dedit mercedem, mercedem dignam vel decentem ipsum ut da-

daret, eam dixit se daturum, vel dedit ipsam ab initio. Et in Tarsch dedit mercedem totius navis ideo quod maturaret abire & non expectaret mercatores & merces, ideo quod vellet fugere cito. Et conjectant inde quod prophetia non affletur, nisi homo dives.

§. XI.

Fugam Jonæ conspeximus, inquiramus jam causam cur se in fugam conjecerit. Judæorum Doctores quidam plane inficias ire videntur, contendentes Jonam non fugisse. R. D. Kimchi in ספר השורשים Rad. ברוח hujus est sententiæ, cujus verba huc spectantia breviter adducemus. וכתב אה"ל כי ויקם יונה לברח תרשישה, כי מלפני יי הוא ברוח, אינו ענין בריחה ממש כי אין בריחה ממש אלא על זכות כפי אף פירש לברוח במקום הזה למהר השלימות ופירש למה היה ממהר השלימות כדי שלא יתן לו הקב"ה אות ומופת ויהיה סנה שישנו אכשי כינוה ותזכרתם היתה גורמת לישראל וכן אמר על בן קדמתי לברוח תרשישה, והאל יתברך שהיה יודע כונתו נתן לו אות בים כי אין לך אנת גל מזה שהטילוהו בים והיו הולכים אכשי האניה לכינוה וכוון שהיו עם וראוהו עם הכינוהו ויגע הדבר אל מלך כינוה ומיד האמינו בו Quæ verba sequenti latino idiomate exprimemus: *Et scripsit Dominus pater meus pia memoria, כי ויקם יונה לברח תרשישה, כי מלפני יי הוא ברוח.* Non sit significatio fugæ simpliciter, quia non est fuga, simpliciter nisi cum periculo anima. Est solummodo significatio fugæ hoc loco accelerare missionem, & expositio cur acceleraverit missionem, est, ne daret ipsi Sanctus benedictus ille signum aut miraculum quod sit causa ut reverterentur viri Nineve & conversio ipsorum sit causa perditionis Israel. Hinc dicit propter ea præveni fugere in Tarschif. Jona IV, 2. Et Deus benedictus, qui cognovit intentionem ejus, dedit ipsi signum in mari, quia ipsi non erat magnum signum ex eo, quod projecerant illum in mare, sed fuerunt abeuntes viri causa Ninivitis, ut, postquam

fuissent ibi, & illum ibi viderent, cognoscerent illum. Et pervenit hoc verbum ad Regem Nineve & statim crediderunt ipsi, quemadmodum testati sunt viri, ratio erat quod illum in mare projecerant. Eandem sententiam referunt Rab. Ben Melech & R. Abendana in Comment. in nostrum locum iisdem quibus Kimchi usus est verbis.

§. XII.

Alii inter Judæos Interpretes relicta hac Kimchii sententia multas produnt rationes, cur Jona se fugæ commiserit, cum fuga disertis a Propheta verbis describatur, ut miremur fere, quomodo Kimchi in hanc sententiam pervenerit. R. Abendana in h. l. commentans Talmudistas adducit, censentes Jonam esse veritum, ne Ninivitæ pœnitentiam agentes fervarentur, ipse vero pro mendace haberetur. Verba Abendanæ sunt sequentia. יש לשאל מה ראה יונה שלא רצה ללכת אל נינוה בשלימות הו' וכבר נתנו תכמים ז'ל שני טעמים בדבר האחר מפני שאומות העולם קרובי תשובה הם ושאל לחייב את ישראל שאינם אומעים לדברי הנביאים והטעם השני כי תשע יונה בזוג אשני נינוה אל ה' ישוב ה' מחרון אפו ושאל *Et est querendum, quid viderit Jona, quod non voluerit ire Nineven in missione Dei, & jam dederunt sapientes pia memoria duas rationes in voce alia כפניו quod sc. populi mundi hujus propinqui sint pœnitentia, & quod non voluerit pudefacere Israël, qui non auscultaverint verbis Prophetarum. Et altera ratio est, quod cognoverit Jona, si incola Ninive reverterentur ad DEum, etiam DEus revertetur ab ardore ira sua & dimittet illos, tunc Ninivitas dicturos esse, Jona fraudator & Propheta mendax fuit.* Et R. Ben Melech in explicatione vocis מרפני eidem sententiæ Rabbiorum autoritate inductus favere videtur, sententiam suam sequentibus proponit verbis: תשע שש יש מחרן אפו ישראל לתשובה לארץ לא תשרה עליו רוח כבואה והיה מחרן ללכת בזה השלימות כי אחר יונה הגוים קרובים לתשובה הם ואם אלך אליהם בשלימות האל

האל יתברך יטנו מרחיבם הרעים ויתינו ישראל בזה שאני והנביאים האחרים
 סיבֵּנו אליהם תמיד בשליחות האליהם ואתם שנים מדרבם הרעה לפיכך היה מחזק
 ללכת בשליחות הזה וכן פירו דמותו זל:
Cogitavit (sc. Jona) si exiens ex terra Israelis in terram extraneam non habitaturum super se Spiritum prophetiae, & renuit ire in hanc missionem, quia dixit Jona gentes propinqua sunt poenitentiae, & si ivero ad illas in missione Dei benedicti, revertentur ex viis suis malis & pudefacient Israelem ideo, quod ego & Prophetae reliqui ierunt ad eos semper in missione Dei benedicti, & illi non reversi sunt ex via sua mala, ideoque renuit ire in missionem hanc, & hoc modo explicarunt Rabbini nostri pia memoria.

§. XIII.

Adducti duo Interpretes consentientes habent R. Salomonem Jarchi & R. D. Kimchi, liceat tantum posterioris verba adductis superaddere, cum eandem rem iisdem fere verbis eloquantur. ויש בדבר הזה מקלות בדברי רז"ל, אמרו יונה תבע כבוד ה' ולא תבע כבוד האל ר"ל תבע לכבוד ישראל לפיכך ברח לקודה ללך שיהיה מקום כבודה כדי שלא ילמחו האל ית' לניכוח שדע שיהיו קרובי תשובה ויהיה:
Et est de hac re controversia in explicationibus doctorum nostrorum pia memoria. Inquiunt, Jona quæsit gloriam Filii, non quæsit gloriam Patris. Vult dicere, curam gesit gloria Israël, ideo fugit in terram extraneam, quia hæc non est locus Prophetiæ. Ideo ne mitteret eum Deus benedictus Niniven, quia scivit, quod sint propinqui poenitentiae, & ne sit in hoc poena Israël, & non curavit gloriam Patris benedicti. Hanc sententiam non solum suo approbat consensu R. Aben Esra, sed infimul aliorum sententiam prolixè refutare studet. Audiamus ipsum loquentem כי המכרס כי פתח שיקרא בניא השקר בהנחם השם מהרעה, לא דבר ככונה כי זות העטם לא אמר לו רק בעטם השנית, כי שם כתוב את הקריאה אשר אני דובר אליך והוא עוד ארבעי יום ועוד איך ימרה הנביא כי השם בעבור פחדו שיקראוהו אנשי כינה בניא השקר ומה ויזקבו זה כי לא ידור עמהם ועוד כי אנשי כינה לא היוטפטים

כי למה שלח השם נביאו אליהם / רק שישנו אל עם ואם לא ישנו תתקיים בגוריהם
עליהם וזוהי שידעו זה באמת שאם ישנו אל השם ינחם על הרעה / והנה אי
יקראוהו נביא הסקרי והנכון מה שאמר קדמיהו ז"ל כי חרה לו בימלכו בעבור ישראל:

Et qui commentatur, quod timuerit, ne dicatur falsus propheta, si poeniteret Dominum mali, non locutus est recte, quia hanc rem non dixit illi, nisi secunda vice. Quia ibi scriptum est

יום הקריאה אשר אני רובר אלך : ארבעי יום *cap. III. vers. 2.*

Ulterius quomodo rebellaret propheta in os Domini, propter timorem ne vocarent illum Nimvita prophetam mendacii? & quid hoc ipsi noceret, cum non habitaret cum ipsis? Ulterius neque Nimvita erant stulti. Cur enim miserat Dominus Prophetam suum ad eos, nisi ut reverterentur ad Dominum? & si non reverterentur implenda erat sententia super eos; & nisi scivissent hoc in veritate, quod si reverterentur ad Dominum, eum mali poeniteret. Et ecce quomodo vocarent ipsum prophetam mendacii. Et rectum est, quod dixerunt majores nostri pie memoriae, quod doluerit ei, quod liberarentur, propter Israëlem.

§. XIV.

Omniū optime R. Abarbanel loco a R. Abendana in Michlal Jophi adducto prolaxis verbis eandem sententiam de fuga Jonæ proponit, adjectis specialioribus quibusdam circumstantiis. Legamus ipsius Autoris verba :

ולא היה זה להיותו משגיח בהם בהשגחתו העליון כמו בישראל / ולישרם ולהציל מפגע אלף חספי
שהיה גזור לפניו להחריב את מלכות ישראל שמרוץ ובנותיה חספי עונותיהם על ידי
אשור / ולכן היה משתדל יתברך להציל את אשור מהרעה המשותפת לבה אליהם בעבור
החם אשר בכפייהם / כדי שיוכל אשור מהכלייה ויהיה כלי ועמו של הקדוש ברוך הוא
להחריב בו את ישראל / וכמו שאמר הוי אשור שבע אפי וגומר ומפי זה רצה הקדוש
ברוך הוא לישר את בניו ראש מלכות אשור והעם שלימות יונה אל בניו / לקרא אליה
כי עלתה רעתם לפניו / לא מחיבת השם אותם ומשך בהם אלף כדי להצילם מהרעה /
כדי שיהיו מעושים נכונים למועדי רגל של ישראל / והותרה בזה השאלה האו : והנה
יונה הניח אמתת הענין הזה / ולכן גמר בלבו שלא ללכת בניו כדי שלא יוכלו אבשי
אשור

אשור מסכלים על דו ידי אך תהיה הליכתו סבה להכיל את בני אשור ולכרות את
בני ישראל , ואכבה ויכל ויראה ברעה אשר ימנה את עמו על ידי האשורים , ומפני זה
*Non est hoc quod esset providus in eos, providentia
excellentiore quam in Israël, ut rectificaret eos & eriperet ex
futuro casu. Sed quod esset decretum in facie ejus devastare regnũ
Israelis, Samariæ & filiarum ejus, præ afflictionibus quæ super ma-
nus Assur. Et propterea conatus est Benedictus liberare Assur ex
malo, futuro super eos propter rapinam, quæ in manibus eorum, ut
liberaret Assur ab armis, & sit instrumentum & populus suus
quo Sanctus Benedictus ille devastaret Israël, quemadmodum
dixit: Va Assur baculus ira mea &c. Jesi. X. 5. (quod legatur)
Ideo voluit Sanctus Benedictus ille erigere Nineve in caput Re-
gni Assur, & hæc est causa missionis Jona ad Nineve, Clama ad
eam quia ascendit malitia eorum coram ipso. Non ex amore
Domini erga eos vel desiderio in eos; sed quod vuluerit eripere
eos ex malo, ut sint prompti ac parati ad festos dies Israelitarum.
Et relictum est in hoc postulatum Domini. Ecce enim Jona in-
telligens veritatem hujus rei, propterea decrevit in corde suo,
quod non vellet ire Nineven, ideo ne liberentur Assyrii ab armis,
quæ in manu sua quia sic futura esset missio ejus causa ad liberan-
dum Assyrios & ad excindendum Israelitas. Et quomodo po-
tuit? cum inspiceret in malum quod veniret in populum suum ex
manibus Assyriorum. Et ideo fugit ex facie Domini.*

§. XV.

Adductas Judæorum sententias paucis perlustrare per-
missum erit. Primum quod attinet R. Josephi Kimchii sen-
tentiam, ex fuga Jonæ accelerationem missionis producen-
tem, nondum nobis patet, quomodo ea commode locum
invenire possit. Rationes multæ ex textu fluunt, quibus illa
sententia infringitur. Quocumque tandem loco Tarschisch
nostra sita dicatur, situs ejus nunquam accelerationem per-
mittet. Si ponatur, quod supra diximus, Prophetam hoc

mandatum à DEO accepisse cum in terra Judaica habitaret, ultro sequitur, quod fuga sua Joppen & mare petens, fugam suam ad occidentem direxerit, cum acceleraturus missionem Domini, illa ad orientem dirigenda fuisset, quod situs Ninive ad Tigrim postulat conf. §. 4. supra. Ex ipsa confessione Jonæ sine dubio optima interpretatio depromitur, dicitur autem v. 10. cap. I. quod sciverint viri, eum à præsentia Domini fugisse, quia illis indicaverat. Et quid multis verbis opus est v. 3. huj. cap. expressis verbis scriptum legimus וַיִּנְהַרְוּ וַיִּנְהַרְוּ וַיִּנְהַרְוּ & *surrexit Jona ad fugiendum Tarschisch a facie Domini.* Et quamvis in verbis mandati divini & facti Jonæ aliqua appareat convenientia, ea tamen tantum verbalis est. Dixerat equidem DEUS קוּם *Surge* & v. 3. dicitur וַיִּנְהַרְוּ *ex surrexit Jona*, intentionem vero si respiciamus, qua DEUS surgere præcepit, & qua Jonas surrexit & mandatum executus est, diversissimam reperiemus. Si caput IV, 2. hujus Prophetæ evolvemus, Jona coram DEO ipso fatetur, quod fugere voluerit. Deo enim Ninivitis parcente agritudine magna Jonas affectus inquit: אָנֹכִי יִהְיֶה לְחַיֵּי הָאָדָמָה הַזֶּה לְדַבְרֵי עַרְוֹתַי וְאֵינִי יֹדֵעַ אֲדַמְתִּי עַל כֵּן קָדַמְתִּי לְבָרַח תְּרַשְׁוּשָׁה: Quæso Domine, nonne hoc verbum meum dum essem super terra mea, propterea præveni fugere Tarschisch. Adversatur hæc sententia etiam Chaldeæ paraphrasi hunc in modum loquenti: וַיִּנְהַרְוּ *Et surrexit Jona fugere à coram vaticinari in Nomine Domini* h. e. ne vaticinaretur in nomine Domini. Silentio præteribo quod Reliqui Judæi Interpretes hanc sententiam ut incommodam relinquunt.

§. XVI.

Explicationes Talmudistarum à R. Abendana adductarum ut & reliquorum Judaicorum Interpretum omnes duobus capitibus includi possunt. Propheta noster vel respexit amorem sui ipsius vel amorem populi sui. Cum omnes a-

ctio-

ctiones nostræ ab interno principio quodam dirigantur, id-
 que aliquando multis obfuscetur affectuum tenebris, necesse
 est, ut homo haud raro magis affectus impetum, quam lumen
 revelatum gratiæ sequatur. Cum nos vero lateat, quem affe-
 ctus impetum Jona passus sit, nec præter revelatam rationem,
 aliam certam dare potuimus. Admitti itaque possunt omnes
 Rabbīnorum sententiæ quatenus Scripturæ Sacræ non adver-
 santur, & aliquali probabilitate nituntur. Dicimus, his præ-
 missis, causam fugæ primam, vel ex amore sui ipsius vel ex a-
 more erga patriam ortam esse. Priori classi annumerantur
 Talmudistæ putantes Jonam ideo mandatum divinum decli-
 nasse, ne falsus diceretur Propheta, cujus verbis nullus eventus
 responderet. conf. §. nostr. XII. Cui sententiæ suam adjicit
 calculum Tarnovius noster in Comment. in h. l. *existimasse*,
 inquit, *Jonam, cum antea aliquoties minas Dei Israëlitis de-*
nunciasset, quas tamen hæcenus non vidisset completas, futu-
rum etiam esse, ut hæc, quas Ninivitis jubebatur indicare, non
complerentur, atque ita ipse falsum prædixisse putaretur. Quid
hoc, nisi amoris suo indulgere & mandatum Domini negligere,
famam suam attendere, eamque obsequio divino præferre.
 Eandem sententiam assumit Drusius, Liveleus in Bibliis Criti-
 cis in h. l. ut & Junius & Tremellius in Not. ad cap. IV, 2. Jonæ.
 Nec non Joh. Coccej. in Comment. in Prophetas minores
 cap. I. Jonæ, qui tamen aliam adhuc causam adjicit. Posteriori
 classi adjungendi videntur plerique reliqui. Eo tamen sensu
 amoris vocabulum accipimus, quo nimius in patriam amor
 odium in reliquas terras includit. Huc spectat prima Talmu-
 distarum ratio, eodem §. adducta, Jonam hanc missionem ne-
 glexisse, ne Israëlẽm pudefaceret, cui sententiæ addictus est R.
 Ben Melech, R. Sal. Jarchi, R. Dav. Kimchi, R. Aben-Esra alii-
 que. Imo ipse Abarbanel, quamvis ejus sententia in quam-
 plurimis à reliquis differat. In horum sententiam accedit et-

iam ex Nostratibus Pfeifferus in Dubiis Vexatis L. LXXXV. quæst. III. p.m. 946. Quæcunque enim dicant de cura gloriæ filii, de pœna ab Israëlitis repetenda, imo de secutura eorum excisione, ea omnia, supponunt nimium amorem in patriam.

§. XVII.

Non opus esse duco, ut pluribus in Rabbinorum scriptis causam hujus fugæ quæramus, cum ipse Propheta coram DEO *ναεδιοςυνωση* veram confiteatur, & in Prophetia sua cap. IV, 2. de ea nos certiores reddat. Hæc sunt ipsius verba: **כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֱלֹהִים נְחָם וְרַחוּם אַרְף אַפַּיִם וְרַב הַסּוּר וְנָחַם עָלַי** Sciebam enim Te DEUM *gtatiosum*, & *miseri-*
cordem, *longanimem* & *amplum benignitate*, ac *pœnitentem mali esse*. Sed quamvis hanc genuinam causam agnoscamus, reliquas tamen supra adductas ideo rejicere non valemus cum unius rei plures esse possint causæ. Non negamus aliam forte animo Jonæ inhæsisse, quam certo assequi non possumus. Si enim quæras, cur Jonas Deo obsequium recusaverit, Respondetur equidem, quia misericordiam divinam agnoverit, quæ ipsis pœnitentibus gratiam concessura sit. Si vero quærendo instes, cur Jonas gratiæ ipsis concedendæ invidet, tunc variæ causæ dari possunt. Vel ne Propheta mendacii argueretur, vel ne pœnitentia Ninivitarum pudefaceret Israëlitas, vel ne impœnitentiam Israëlitarum armis pœnitentium Ninivitarum puniat &c. Si autem aliqua ex omnibus eligenda sit, putaremus Tarnovii sententiam, quam cum Talmudistis pluribusque aliis communem habet esse simplicissimam.

§. XVIII.

Aliqua fugæ hujus causa latet in verbis **מִלִּפְנֵי יְיָ** *ad fugiendum ex coram Domino*. Animadvertit Rab. Bën Melech, quod in hac voce & elongatio à facie Domini & adproximatio ad eundem concurrant.

מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי הָיָה הַמַּסַּחֲרִים לְהַתְּכֹנֵן הַיָּדָא בְּאוּ הַמַּסַּחֲרִים וְהַלְמַד בְּשִׁמּוֹת כְּאֵת זֶה הַפֶּקֶד
זֶה כִּי הָיָה הַמַּסַּחֲרִים הַרְיֹחִין וְהַלְמַד מוֹרָה הַקִּירוֹנִי אֲבָל רוֹכֵה לְמַד מִהַמַּסַּחֲרִים

אהוא לפני ה' והוא מקום קבול כבודו כי משב אשם יבא מארץ ישראל לחובה
 מִנְּסֵהֶּ *Neceffe est, ut intelligatur, quomodo*
 וְ *veniant in ministerio simul, & alterum alteri est contrarium,*
quia מִנְּסֵהֶּ docet elongationem, & למר adproximationem. Sed vult
dicere: ex loco, in quo ille coram Domino, & hic est locus acceptæ prophe-
tia, quia cogitavit si exiero ex terrâ Israël in exteram terram, non ha-
bitavit super me Spiritus Prophetia. R. Aben Esra has voces explica-
turus putat מלפני יי idem esse ac לקבר coram, ex adverso, è
regione Domini, quod multis locis parallelis probat. Audiamus ipsum.
 וכאשר תפסתי בכל המקרא לא תמצאני עלת בריחה רק דביקה על מלת פניו כמו
 ומפניך אברא ויברח יפתח מפני אחיו והנה לא תמצאני בכבודא יונה שנתא
 מפני השם רק מלפני ה' וכתוב סי יי בראו אשר עמדתי לפניו והנה כל זמן שהוא
 לקבל הוא מלפני השם וככה וינה קין מלכני יי על כן אחריו ומפניך אחרת
 כי פני האדמה לפני יי ועוד כתובו לבוא בנקרות הגורים ובמעשי הסעליס
 מפני פחד יי וכתב לבוא עמהם תרשישה מלפני יי והמשכילים יבינו:
Et postquam scrutatus essem in tota Scriptura, non inveni verbum fugere,
nisi junctum ad verbum פני v. gr. Psalm. 139. 7. & quo coram Te fugiam?
Jud. XI, 3. fugit Jiphtachus coram fratribus suis. Et ecce non inveni
in prophetia Jona quod fugerit מפי ה' a facie Domini, sed מלפני ה'
à coram Domino. Et scriptum est II. Reg. III. 14. Vivus Dominus Ze-
baoth coram quo sto. Et ecce omni vice quod לקבר (coram, ex ad-
verso, ante), sit illud לפני השם (a coram Domino.) Et sic Gen. IV,
16. Exiit Cainus ex facie Domini. Ideo sequitur v. 14. à faciebus tuis
me abscondere cogor, quia facies terræ est ante Dominum. Præterea
scriptum est Jef. II. 21. Ad intrandum in scissuras petrarum & in fissuras
rupium, propter pavorem Domini. Et scriptum est, ut veniat cum ipsis
Tarschisch à coram Domino, & intelligentia præditi intelligent. R. D.
Kimchi distinguit מלפני a מפני monstrando unum non valere quan-
 ואיך יהיה יכול לברוח ודור אמר אנה מפניך ודור אמר אנה מפניך ודור אמר אנה
 אברא אלא קין מלפני כמו מפני כי הכניא היה מלא חכמה ודעת ואיך היה
 חושב לברוח מפני ה' אלה מלכני יי היה חושב כי פירוש מלפני מדבר שהוא
 לפני יי והוא הוה הכבודא כי משב אשם יבא מארץ ישראל לחובה לארץ לא תשרה
Et quomodo fugere potuit? cum David dicat Psalm.

CXXXIX. 7. quo fugiam à facie tua. Sed מלכני non est idem quod מפני
 Nam propheta erat plenus sapientia & prudentia, quomodo itaque
 cogitabat fugere מפני a facie Domini? Sed cogitabat יי מלכני de
 ante Dominum. Nam expositio מלכני est à re qua ante Dominum, hæc
 est Spiritus prophetia. Cogitabat enim si exiero ex terra Israel in ex-
 traneam terram, non habitabit super me spiritus prophetie. Idem sen-
 tit R. Abarbanel quem ideo omittemus.

§. XIX.

Multum lucis explicationi nostrorum verborum accedet si
 versiones consulere velimus. Arabs hunc in modum transtulit :

فَعَامُ يُونَانَ لِبَهْرِ الْيَمِّ تَرْسِيسَ مِنْ وَجْهِ الرَّبِّ

Et surrexit Jona ut fugeret in Tarsis à facie Domini. Syrus in Versio-
 ne parum dicessit ab ipso fonte his enim verbis loquitur :

سَمِعَ يُونَانُ لِحَيْثُومَ دَلِيَّةَ يَمِّ تَرْسِيسَ

Et surrexit Jona ad fugiendum a coram, vel ante Dominum. Chaldæ-
 us in versione hinc inde quædam explicationis gratia adjicit :

יָזַר לְמַעַרְק לְיָמָה מִן קִדְמָה דְאַתְנַי בְּשֵׁמֵי דַי

Et surrexit Jona ad fugiendum ad mare ex coram ad prophetizandum in
 nomine Domini vel : ne in nomine Domini prophetizaret. Eleganter
 Anglus hæc verba expresit. But Jona rose up to flee unto Tarshish
 from te presence of the Lord. Nostratium Interpretum sententiæ ad
 duo capita referri possunt. Quidam dicunt quod fugere à coram
 Domino sit, relinquere terram judaicam, locum prophetiæ, autores
 refert Pfeifferus in cit. Dubiis Vexatis quæst. III. quibus addatur
 Münsterus, Clarius & Grotius. Aliis, fugere à coram Domino, est fu-
 ga se divinæ legationi subtrahere. Fautores hujus sententiæ etiam in-
 venis citatos loco jam citato.

§. XX.

Ut nostram exponamus sententiam, dicimus quod distinguen-
 da sit præsentia divina generalis à speciali, Deum ubique præsentem
 vel Philosophi ex infinitate ejus concludunt. Quod vero specialissi-
 me Deus se hominibus revelaverit historici referunt. Putamus ita-
 que Jonam se huic speciali præsentia divinæ subtraxisse. Quantum
 ex contextu conjicere licet, Deus se speciali modo Jonæ revelavit, ipsi-
 que

que injunxit ut iret Niniven ibique voluntatem divinam annuntiaret. Sed eo statim tempore, imo primo momento, quo Deus poenae Nini-
vitis inferendae mentionem fecit, dubitavit Jona, nec reliqua manda-
tiva verba audire voluit, sed abiit & deseruit illud alloquium divinum se
in fugam conjiciens. Hac posita expositione, siquitur, " מִלְפָּנַי יוֹ " ne-
que desertionem terrae Judaicae, nec recusationem ministerii prima-
rio significare, sed esse tantum actus consequentes, ex primo actu
(desertione nimirum alloqui) necessario profluentes. Huc referri
possunt loca R. Aben Esra adducta *supra* §. 18. quae nostrum sententi-
am clariorem reddent, quo & reliquae versiones respicere viden-
tur.

§. XXI.

Properandum jam erit ad locum, quo Jona tendit, qui no-
mine תְּרַשִׁישׁ insignitur. Diversas hujus vocis significationes ad-
ducit R. D. Kimchi in Lexico suo תְּרַשִׁישׁ / בְּתַרְשִׁישׁ מְמַלְאִים
וְשֵׁהֶם וְיִשְׁפָּה / אֲנִי יָקָרָה וְעֵכָה כוּעָה לְעֵין הַתְּכַלֵּת, וְגַוְיָתוֹ בְּתַרְשִׁישׁ
פִּירוֹשׁ כְּעֵין תְּרַשִׁישׁ, וְיִמְצָא אֲנִיָּה בְּאֵה תְּרַשִׁישׁ / לְבְרוּחַ תְּרַשִׁישָׁה /
(Manus) כֶּסֶף מְרַקֵּעַ מְתַרְשִׁישׁ יוֹבָא, זֶס חֲמֵס וְגַוְי
ejus orbes auri) impleti Tarschisch, (lapide) Cant. V, 14. Tarschisch
& Sardius & Jaspis, Exod. XXII, 20. Lapis pretiosus oculum exten-
dens colore hiasinthi. Et corpus ejus sicut Tarschisch, Dan. X, 6. signi-
ficatio sicut color Tarschisch. Et invenit navem euntem Tarschisch Jon.
I. v. 3. ad fugiendam Tarschisch ibid. argentum extensum ex Tar-
schisch adfertur Jer. 10. 9. nomen loci. (Sed filii Javan) Elifschah &
Tarschisch gen. 10. 4. Nomen familiae, & interpretatus sum, quod
hinc vocaretur nomen istius loci. Chaldaeus quartam significationem
addit, quod Tarschisch mare significet *conf.* §. antecedens. Judaei in-
terpretes intelligunt per vocem תְּרַשִׁישׁ certum locum. Sic R. A-
barbanel in h. l. יְרוּחָה רְצָה לְבְרוּחַ תְּרַשִׁישׁ / שְׂהוּא עִיר הַנְּקָרָא
; Et voluit Jona fugere Tarschisch
Est haec urbs vocata hodie inter Saracenos Tunis. Et R. Aben Esra
dicit in Comment. in h. loc. אֲחֵר הַגָּאֹן כִּי תְרַשִׁישָׁה תְרַשִׁישׁ וְרַנִּי
Dixit Hagoan, quod Tarschisch
sit Tarsus. Sed Rab. Mebasser dicit (eam esse) urbem Tunis in A-
frica

§. XXII.

§. 2
Rationes à Pfeiffero loc. cit.
nostrum Tarschisch esse aliquam u
cia & eadem sit cum patria Pauli, a
nomine Tartessus vocata, tempor
demus. Conferat cui placet, *Bo*
p. 188. qui prolixè hanc urbem in
ostia, qui & ipse Taressus dicitur
Avieno. Nos hæcenus Jonam
succesſu benevolo Lectoris
contrahim

הי:

אל

§. XXII.

o loc. cit. allatae probare equidem videntur
aliquam urbem; ubi vero sita sit, an in Cili-
ia Pauli, an in Africa, an vero in Hispania, alio
a, tempore exclusi certo determinare non au-
placet, *Bocharti Geograph. S. Lib. III. cap. VII.*
urbem in Hispania ostendit inter duo Bætis
tus dicitur ab Aristotele, Strabone, Pausania &
us Jonam fugientem secuti sumus, quo vero
o Lectoris iudicio relinquimus, jam vela
contrahimus, dicentes:

תהלה לאל

